

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje **Gustav Pirc**, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji s prilogo vred 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije pošiljati je c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 5.

Št. 20. V Ljubljani, 31. oktobra 1891. Leto VIII.

Obseg: Nekaj o prezimovanju čebel. — Osnovna pravila o svinjereji. — Naprava za napenjanje dratu. — O naprekanju žrebet. — Gospodarska zadruga v Materiji v Istri. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Tržne cene. — Inserati.

Nekaj o prezimovanju čebel.

Naj podam v naslednjem spisu čebelarjem, posebno začetnikom, nekatera vodila za prezimovanje čebel s premičnim satovjem. Če jih bodo izpolnjevali, upam, da se bodo mnoge škode obvarovali; vsaj jaz nisem uže več let imel spomladi zelo oslabiljenega ali celó mrtvega panja. Komur pa ni svetovati, tistemu tudi ni pomagati, naj pa tudi sam sebi pripisuje škodo, ker je bil preneveden ali prezanikaren, da bi svojim čebelicam pripravno počivališče za zimo poskrbel.

Paziti je tu treba: 1.) na stanovanje ali čebelni panj; 2.) na ljudstvo in njegovo imetje.

1.) Čebelni panj mora biti sam topel ali pa tako narejen, da se jih lahko dene več vštric in drug vrh družega, da grejejo drug družega. Zatorej naj bo les za panje navadno po 1 palec debel. Odevati jih z mrvo in drugo šaro ni dobro, ker se dostikrat miši vgnezdijo ter čebele poškodujejo, ali vsaj zelo nadlegujejo.

Prostor v panji mora biti množini čebel primeren; močne čebele potrebujejo več, slabejše pa manj prostora. Močnim čebelam škoduje veliko bolj, če imajo premalo, nego če imajo preveč prostora; nasproti pa slabim več škoduje, če se jim preveč, nego če se jim premalo prostora v panji odloči.

Prijazni jesenski dnevi nam najbolj zanesljivo kažejo, koliko prostora vsak panj potrebuje za zimo. Kolikor prostora čebele v panji napolnjujejo ali zasedajo popoldne prijeten jesenski dan, toliko prostora jim pusti za zimo ter do tje pomakni deščico. Steklена okenca niso prav dobra, ker so premrzla. Vse poke se morajo zamažati, da ne more toplota uhajati. Vsa ta dela naj se pred zimo toliko zgodaj opravijo, da čebele utegnejo vse

ostale razpoke še same zalepiti. Zadnji ostali prazni prostor je treba s kako toplo tvarino zamažiti.

Pri stoječih panjih, kateri imajo žrelca le na izletnicah, dobro je kakih pet palcev više ozke razice za zrak vrezati.

2.) Ljudstvo in njegovo imetje. Vsak panj mora imeti dovolj polnih in praznih satov. Kdor bi čebele silil, da bi sede na polnem satovji, ter jim vse prazno satovje pobral, opravil bi slabo. Čebele se v takem panji kaj lahko prehlade in ravno najmočnejši panji pomerjo za grižo. Čebelam se mora prazno gnezdo pustiti. Po primeri naj bo tretjino praznega in dve tretjini polnega satovja v panji. Medú naj bo kakih 20 funtov, da ne bo treba čebel po zimi s pitanjem nadlegovati. Polno satovje naj leži drugo za drugim. Med polnim satovjem praznega pustiti je zelo napačno. Če se v hudi zimi čebele namerijo na prazen sat, dostikrat poginejo od lakote. Prav dobro je, da se rojem dá kak sat iz starega panja, ker starejše satovje je toplejše za zimo, nego mlado in ima tudi poleg čistega medú večidel kolikor toliko cvetličnega medú, kar čebelam za zalego posebno za prvi začetek zlasti dobro služi.

Kar se ljudstva tiče, ne moremo posebno začetnikom nikoli dosti priporočati, naj slabih panjev nikoli ne prezimujejo. Boljše je dva močna za pleme pustiti, nego šest slabih. Medú potrebujejo ravno toliko, mnogokrat pa tudi več, dobička pa spomladi večidel ni nobenega, dostikrat pa tudi spomladi ne čakajo. Ravno tako skušajmo, da jeseni le dobri panji kaj nanesejo, slabi komaj za se za prezimovanje, ali pa še tudi toliko ne. Enako je, kar se rojev tiče. Močni panji dajo po dva, tri roje; slabi pa komaj enega — spet slabega, večidel pa nobenega. In hudo zimo prežive le močni panji, slabi

malokdaj. Če ne umerjé od glada, pa zaradi mraza. Kadar spomladi nenadoma nastanejo po toplih dnevih mrzli, takrat izgubi vsak panj mnogo čebel; bolj močnemu panju se izguba kakih stotin čebel ne pozna veliko, slab pa dostikrat tako opeša, do mu ni živeti ne umreti.

Če pa ima čebelar jeseni le lahke panje v čebelnjaku, naj jih združi po dva, tudi tri vkup, dokler so zadosti močni; gotovo bo imel večí dobiček z malim številom močnih panjev, nego z velikim številom slabih, kateri nam navadno napravljajo obilno truda in stroškov brez dobička. Marsikomu pa celó na zadnje vse čebelarstvo pristudijo, da ga popusti ter pravi: S tem ni vse vkup nič — muha ne dá kruha.

Močne čebele naj obsedajo jeseni dvajset satov; katere pa vsaj deset satov ne morejo pokrivati, naj se z drugimi združijo, ali pa naj se jim potrebno množino čebel dodá. Satovje, katero imamo tu v mislih, je navadne mere t. j. devet in pol palcev dolgo in 5 do 6 palcev široko.

Še nekaj pogojev za dober uspeh ne smemo pozabiti. Kedar panjeve za zimsko stanovanje pripravljamo, pazimo, kakšno matico ima panj. Matice, katera je že tri leta gospodarila, ni vredna, da bi po zimi za njo skrbeli. Mogoče, da bi bila še drugo spomlad rodovitna, mnogokrat pa ni. Če matica po zimi odmerje ali ti prihodnjo spomlad ni več rodovitna ali le trote povija, je panj celo leto zastonj v čebelnjaku, ali pa še celó popolnoma izgubljen. Zanašati se le, ne svetujemo nikomur, še najmanj pa začetniku čebelarstva, ker lahko se mu prigodi, da bo kmalu vse popustil. Kdor starosti matice ne vé, naj jo po končani paši (še bolje proti koncu paše) pregleda. Matica, katera po satovji urno lazi, kakor mlada ali nerodovitna, zlasti če je z malo zalego, kolikor je je še tak čas v panji, vse v redu, sme se brez skrbi za plemo pustiti.

Kdor s svojim čebelnim ljudstvom tako ravna, sme se nadejati, da njegov trud ne bo zastonj.

Osnovna pravila o svinjereji.

Visoke cene so poslednji čas jako povzdignile svinjerejo, in zdi se nam potrebno, da ob kratkem povemo, na kaj se je treba ozirati pri umni svinjereji.

Katero plemo naj si izberemo? Koder prodajajo praseta, najboljša so velika, bela plemena. Če se lahko prodajajo praseta ali če se potrebujejo za domačo potrebo, dobro je pariti bele in črne prasiče. Glavni pogoj umni svinjereji je pogosto osveženje krvi. Zaradi tega je treba večkrat menjati merjasca. Merjasec mora biti krepke postave, normalnih kosti in zdrav. Svinja mora biti nežnejše postave, jako kosmate glave, imeti mora mnogo sescev, močne ali vender fine kosti in močne ude. Piča brejih in doječih svinj bodi tečna in lahka; cmokasta ne sme biti, pa tudi ne tovarniški ostanki. Po leti je dobro dajati svinjam zeleno pičo, še bolje je pa goniti jih na pašo. Nadalje se priporoča oves, ječmen, koruzna moka, grah in bob. Da svinja praset ne požre, treba je trebež (posteljico) takoj odpraviti iz hleva in svinjo dobro krmiti. Če praseta z ostrimi zobmi ranijo sesce, odlomi jih jim. Kar se tiče krmljenja praset, treba zlasti gledati, da se stara svinja dobro krmi. Če v krmi nedostaje apna, naj se dodene 20 do 50 gramov fosfornokislega apna. Prasatom ponujaj večkrat ječmena, odvajaj jih s kuhanim mlekom, in sicer polagoma. S prva jim dajaj presnega mleka, potem pa slabšega, naposled pa sirotke. Prasiči vsake starosti se morajo slednji dan dovolj pre-

hoditi po planem. Prezgodaj se živali ne smejo rabiti za plemo. Merjasci niso za plemo pred devetim mesecem in tudi le do četrtega leta. Da se morajo dobro krmiti, razume se samo po sebi. Najrodovitnejše so svinje v tretjem in četrtem letu, najlepša praseta pa imajo v drugem in četrtem letu.

Snažnost v hlevu in v koritih je neogibno potrebna za umno svinjerejo. Poleg tega je treba v hlevu svetlobe in čistega zraka, posebno za plemene živali. Svinje morash redno krmiti in lepo ž njimi ravnati. Mir je jim jako potreben. Če se bode tako ravnalo, povzdignila se bode svinjereja. Živinskega zdravnika ne bode dostikrat treba, kužnih in drugih bolezni ne bode, in dohodki se bodo povečali.

Naprava za napenjanje dratu.

Tvrška C. Ig. Huber v Gradci prodaja prav praktično napravo za napenjanje dratu, zlasti na brajda, po vinogradih, hmeljnjakih i. t. d. O porabi te naprave piše

„Ill. Garten-Zeitung“ to le: Naprava je vsa železna in iz enega kosa ter ima obliko vijaka, ki ima v kolenci zvrtno luknjico.

Podoba 32. jasno kaže to napravo. Kadar jo rabiš, zavij jo toliko globoko v les, da prav trdno drži. Drat, ki ga želiš napeti, bodi toliko dolg, da z roko dobro napet in skozi luknjico vtaknen preko 1½ centimetra presega napravo, ter zakrivi potem ta konec okoli vijaka. Ko si to naredil, pa začni napravo naprej sukati ter drat navijati toliko časa, da je dovolj napet. Z največjo lahkoto lahko napneš drat, kolikor češ močno, in celo toliko, da se ti odtrže. Če pa sukaš potem nasprotno, pa lahko zopet poljubno odnehaš.

Na ta način si v stanu po 60 metrov dolge dratove napeti, ako so od 10 do 10 metrov pritrdjeni na stebriče s kljukami, skozi katere se drat napelje. Vsak otrok lahko na ta način drat napenja. Omenjena tvrška prodaja 100 takih naprav po 6 gold., a naprava je toliko priprosta, da jo vsak domač roko-delec lahko ponaredi.

O napreganji žrebet.

Konjerejec, dobivši od svoje kobile žrebe, mora razumno ž njim ravnati ter je vzrejati po pravilih pravega konjarstva. Le tako vzrejeno žrebe bode koristilo posestniku in konjerejstvu sploh. V tem pa ravnajo kmetovalci kaj zelo napačno, to pa uže prva leta, ker žrebe prerano napregajo in v težko delo silijo. Nekateri naprežejo žrebe uže v prvem letu. Toda haska pravega nimajo. Kar takšen konj z delom hasni, to gre drugod v izgubo. Prerano vpregano žrebe se ne more prav razvijati ter ne bode nikoli iz njega dober konj.

Veliko bolje ravnajo tisti kmetovalci, kateri prva leta žrebetom prizanašajo ter jih ne vpregajo, predno popolnoma ne dorastejo, namreč v tretjem in četrtem letu. Ako še takšnemu konju privošči do dovolj svetlobe, zraka, gibanja, založena je kmetovalcu velika vrednost ali kapital. Tista kobilica pa, katera mora uže v prvih letih ve-

liko voziti, ne bode nikoli prav sodila za pleme, shudi, in njena žrebeta so slabotna. Po tej poti ne bode konjerejec prihajal k znatnim dohodkom. Ako pa podrobno računam, našel bode, da je na izgubi; čas, trud in denar so brezuspešno potrošeni.

Nečemo pa trditi, da bi kmetovalcu žrebe moralo do četrtega leta brez dela ostajati. Marveč priznavamo in svetujemo, da nekaj malega vozijo, previdno in opazno napregajo in delajo, kolikor je prav in močem konja primerno. Zlasti dveletna žrebeta smejo lahko vpregati, toda skrbno varovati jih in opazno ž njimi voziti. Najboljše godi se to, ako gospodar sam vajeti drži ter tega ne prepušča hlapcem, katerim ni toliko mari za korist gospodarstva. Svetovati je žrebe samo napreči, a ne z drugim konjem vkup, ker sicer se mlada žival preveč sili in hoče tako in toliko vleči, kakor starejši tovariš. Tako pa se presili.

Kakor je škodljivo žrebeta prerano napregati, jednako napačno je prerano jih podkavati. Razumen konjerejec mora čakati, da kopito mlademu žrebetu doraste; kajti kopito raste primerno rasti vse živali. Ne kaže torej kopita konjskega rano vklepati v železo, ker tako ovira se pravilna rast njegova. Takšno kopito je skvarjeno. Pregovor pa veli: slabo kopito, slab konj. Prerano podkovani konji dobodo raznih bolezni v kopita in noge. Konji so brez vrednosti uže, predno dorastejo.

Kedar mlade konje vadimo voziti, trebe posebne potrpežljivosti, stanovitnosti in prizanesljivosti.

Surovo ravnati, tepsti bi nikoli ne smeli, ker to konja silno plaši in moti. Konj postane uporen, plašljiv, kljubljiv, katerih slabih lastnosti se pozneje ne iznebi več.

Žrebetom, katera se uže napregajo, treba skrbno polagati. Kajti žrebe mora biti dobro rejeno. Gledati je tudi na to, da bode vselej použito krmo čisto prebavljalo. Poprej napregati žival, nego je prebavila krmo, močno škoduje, ker dobi raznih bolezni, na primer koliko, naduho i. t. d.

Navedli smo reči, katere morejo znane biti slehar-nemu konjerejcu. Tukaj nismo povedali nič novega. Toda potrebno je bilo, ker zoper zelo navadna pravila razumnega konjerejstva največ grešijo. Naj torej naši konjerejci pazijo na ta pravila, naj se dajo poučiti v svojo korist, pa tudi na hasek vsega konjerejstva.

Gospodarska zadruga v Materiji v Istri.

Dne 11. oktobra je bil v Podgradu v Istri letni občni zbor tamošnje gospodarske zadruge, katera prav vrlo napreduje. Navzoči je bilo 112 udov pod predsedstvom g. R. Zupančiča, kateremu pomaga marljivi odbor zadruge. Predsednik je ob 4. uri popoldne začel zborovanje ter pohvalno poudarjal ogromno udeležitev kot jasni dokaz živega zanimanja udov za kmetijski napredek in razcvit zadruge. Naznanil je, da je bilo vzprejetih 13 novih udov, kar je znamenje, da se kmetje v okraji Podgrajskem vedno bolj zanimajo za napredek svojega stanu, in to bo gotovo blagodejno vplivalo na uspešno delovanje zadruge.

Dalje je povedal g. predsednik, da je odbor ukrenil prodati plemenskega bika v Podgradu, ker je bil postal nevaren ljudem, in kupiti drugega; potem da so iz državne subvencije zagotovljene štiri premije po 25 gold. štirim kmetom za napravo umnih gnojnikov, kar naj bi izpodbadalo tudi druge gospodarje k posnemanju, ker le tedaj bodo v stanu pridelovati dobra gnojila in tako pomnožiti pridelke. Dalje je naznanil, da je odbor s po-

močjo državne subvencije, zagotovljene po deželnem kulturnem svetu, dobavil 2 ovci in 1 ovna čistega bergamaškega plemena, in to s prijazno pomočjo c. kr. kmetijske družbe kranjske, kateri je za to izrekli priznanje in zahvalo. Omenja posebne vrline tega ovčjega plemena, katero utegne, ako se v nas udomači, gotovo visoko povzdigniti propadlo ovčjo rejo in nje blagodejne koristi. Naposled objavi nameravani način, kako namnožiti čisto bergamaško pleme poleg križanja z domačim plemenom, namreč rejnik dobode brezplačno eden par teh ovec proti temu, da zadrugi vrne od prihodnjega ploda eden par jagnjet, kateri bode zadruga zopet drugemu oddala z istimi pogoji, in po takem kolobarjenji utegne se v malo letih to pleme jako namnožiti. Predsednik naznani dalje, da z državno podporo je odbor zopet pomnožil inventar društvenega orodja za eden bregovski plug in eno železno brano, ki sta udom na razpolaganje za prilično porabo. Dalje naznani, da je iz državne subvencije že obljubljen zadrugi drugi plemenski bik mlečne pasme. Predsednik potem predloži proračun dohodkov in stroškov za prihodnje leto 1892.; dohodki bi po njem znašali 520 gold. in porabiti bi se imeli za poučno kmetijsko berilo, dobavo orodja in semena in za povzdigo živinoreje in sadjarstva. Občni zbor je proračun z veliko večino odobril ter naložil odboru zlasti, naj bi se kot poučno kmetijsko berilo za vsake 4 ude naročil po eden iztis „Kmetovalca“. In tako je ta list ob enem nekako proglašen za glasilo zadruga.

Blagajnik zadruge gosp. Benedik poroča potem o trdnem denarnem položaji zadruge z ozirom na znatne stroške za napredek in povzdigo kmetijstva; naznani, da sta pregledovalca računov leta 1890. gg. Anton Rogač, dekan v Hrušici, in Slavoj Jenko, posestnik, trgovec, deželni poslanec itd., laskavo se izrazila o vzglednem redu teh računov, po katerih je konec 1890. l. bilo 469 gld. 99½ kr. dohodkov, 214 gld. 3 kr. pa stroškov, torej 255 gld. 65¼ kr. prebitka, kateri je naložen v poštni hranilnici.

Občni zbor je sklenil pridobiti širje kroge zadrugi ter tako raztegniti svoje koristno delovanje, povišati pristopnino, znižati pa letnino.

Naposled se je po žrebu razdelilo med ude 72 daril, to je 4 pluge, 1 brano in 67 manjših daril jesenskega semena, ameriškega in sadjarskega orodja skupne vrednosti do 130 gld.

Razne reči.

— Šota se more v kompost ali pa takoj za gnoj porabiti. Iz šote in prsti se da napraviti izvrsten kompost ali mešanec. Ako ima zemljišče, katero hočemo s kompostom pognojiti, malo apna, tedaj se mora kompostu še apna primešati. Gips ali malec ni za to. Posebno dobro deluje ta kompost, ako se mu lesnega pepela primeša. Ravno tako moremo zmes iz šote, prsti, apna in lesnega pepela neposredno za gnoj porabiti. Črna, drobnozrnata šota ima navadno več gnilec v sebi in se da vlažna ali mokra bolje s prstjo pomešati, nego laknata tvarina, je torej za kompost in gnoj boljše od orege. Močno je torej svetovati in priporočati tako šoto kopati in jo po zimi na prostem pod milim nebom pustiti. Samo po sebi se ume, da šote za nastil in gnojilo ni treba v enakomernih kosih rezati. Kjer je kaj primerne šote takoj na površji, lahko se tudi vzorje in potem pusti, da se od mokrote in vode razkroji. Gornje plasti šotne imajo v sebi seme in korenine rastlinske, ki na polji plevel zaredi. Priporoča se torej te površne plasti porabiti le za kompost, ne pa za gnoj, ki se z gnojnico poliva

in večkrat prekoplje, da kaliče, seme in koreninice konec vzame.

— **Saje so prav dobro in uspešno gnojilo travnikom in njivam.** Po travniku raztrošene pognoje za več let prav dobro. Ako pa jih z zemljo in gnojem pomešamo, pa so še toliko boljše in tečnejše. Tak gnoj se napravi tako le: Vzame se dva dela saj in en del gnoja in oboje skupaj pomeša; potem se napravi 1 do 1½ metra visok in ravno tako širok kup tako, da se nadene najprej plast rahle zemlje, na to pride enaka plast z gnojem pomešanih saj, na to gnojno plast zopet plast zemlje, na zemljo zopet plast imenovane mešanice, kar se toliko časa ponavlja, da je narejen kup. Ta kup se potem pusti, da se dobro uleže. Kadar treba gnojiti, pomeša se vse skupaj dobro, in gnoj je za rabo gotov. Za gnojilo travnikom primeša se na en del saj štiri dele rahle zemlje in to vse skupaj enakomerno po travniku raztrosi. S prav dobrim uspehom se tudi mlailemu sadnemu drevju gnoji s samimi sajami, ki so tudi prav dober in izdaten pripomoček zoper sitne mravljinice na njem.

— **Kako popravljamo plesnive sode?** Pri nas je zelo ta napaka udomačena, da izpraznjenih sodov ne osnažimo, dostikrat niti ne zabijemo, še manj pa, da bi jih žvepljali. Taki sodi plesnijo. Ako tak sod le malo z vodo izmijemo in potem novo vino vanj vlijemo, dobi vino jako zoperna okus; po plesnobi, a ta okus se iz vina le težko odpravi. Tako vino seveda nima posebne vrednosti in cene. Plesnive sode snažimo tako: Sodu izbijemo dno in ga dobro odrgnemo in umijemo z vodo, v kateri je raztopljene nekoliko žveplene kisline (hudičevega olja). Na 100 litrov vode je dosti tri četrtine litra žveplene kisline, katera se počasi v vodova vli. Ko smo tako sod znotraj in zunaj oprali, potem mu dno vstavimo, ga nabijemo in dobro zažvepljamo. Kako se žveplja, povedali smo že večkrat v tem listu.

— **Ozeblina** so prava sitnost človeku, naj bodo uže na nogah ali na rokah. Odpravimo pa jih najlaže in najhitreje, če skuhamo v vodi za kopel rok ali nog eno celo glavico (gomoljo) zelene; v tej vodi, kolikor mogoče vroči, držimo potem ozeblinaste roke ali noge toliko časa, da postane mlačna. Kakor trdijo, uže precej drugi dan potem vse ozeblina popolno izginejo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 244. Ali je kaj pomoči **odvaditi konja, da ne kreše zadnjih nog ob sprednji?** Jaz sem kupil letos drugače prav lepo plemeno kobilu, pri koji o pričetku nisem zapazil kresanja, sedaj pa vedno bolj, in sicer toliko bolj, kolikor bolj postaja breja. (P. R. v L.)

Odgovor: Konji s tako postavljenimi nogami, da z zadnjima nogama preveč naprej segajo, bijejo se le, kedar dirjajo, večidel na peto, včasih tudi višje, včasih nižje. Da pa konj z eno ali obema zadnjima nogama preveč spred sega, pa ni vselej zadnja noga kriva, ampak vzrok je lahko tudi to, ako je bil konj premalo jahan in utrujen, ali da je kočijaž ž njim nemarno vozil, da mu ni z vajeti glave držal dosti kvišku. Tudi podkev utegne temu biti kriva, ako sta štoli na sprednjih kopitih previsoki in je sprednja podkev predolga, zadnja pa molí preveč čez prstno steno. Včasih se tudi nepodkovani konji z zadnjima nogama bijejo ob sprednji, kar je očiten dokaz, da te napake niso vselej padkve krive, akoravno je tisto klopotanje prav sitno slišati. Tudi nevarna zna ta napaka biti konju in jezdecu, ako konj s prstno stranjo podkve stopa na podkev čez petno steno molečo, da mu izpodleti in na sprednji nogi pade. Da kovač zoper to napako, če izvira iz slabo postavljenih nog, ne more nič pomagati, je gotovo, — le to more storiti, da se ne sliši tisto sitno klopotanje in da z umnim

podkovanjem odvrne stopanje zaduje noge na sprednjo. V ta namen se pribijejo podkve, ki so za ta namen priravnane. To klopotanje pa popolnoma odvrniti se dá včasih le s kratkimi papučnimi podkvami brez štol (Pantoffeleisen); včasih je treba še krajših, namreč polmesečnih podkev. Da pa konj z zadnjima nogama ne stopa na sprednji predolgi in na petnem konci tudi preširoki podkvi, je treba petno steno, kar se le sme, porezati in pribiti tako podkev, ki na straneh petne stene ne stoji čez 2 mm ven, zadí pa celo nič. Na zadnjih kopitih naj bodo ob taci napakah podkve napravljene vse enako, namreč prstna stran naj bo poprečno noter potolčena in grif nazaj obrnen.

Vprašanje 245. Naša vas ima zelo veliko živine, a napajamo jo le po kalih, ki se pa ob suhem vremenu mnogokrat posuše. Kadar ni v kalu vode, imamo mnoge nepravilnosti z dopeljavanjem potrebne vode, in tudi polni kali niso živinoreji kaj koristni, ker v njih stoječa voda je grda in smrdljiva ter gotovo nezdrava. Pomankanje vode pa utegne postati kedaj za nas tudi glede ognja zelo nevarno, zato smo sklenili napeljati v vas kake pol ure oddaljen, precej močen studenec. Ker pa naša občina ni bogata in jej bo vodotok naredil mnogo stroškov, dovoljujemo si vprašati: Ali se za vodotoke dobi res podpora in kam je prošnjo vložiti? (Županstvo v Z.)

Odgovor: C. kr. deželna vlada dobi vsako leto državno podporo za napravljanje vodotokov, napajališč i. t. d. Občina, katera hoče napraviti vodotok, mora vložiti prošnjo za podporo pri okrajnem glavarstvu. V prošnji mora natančno dokazati potrebo vodotoka, zlasti z ozirom na živinorejo in ogenj, mora predložiti načrt nameravane naprave, njene stroške ter dokazati, da bi ji bilo težko ali kar naravnost nemogoče izvršiti celo delo ob svojih stroških. — Ako bode Vaš vodovod posebeno veliko veljal, če je njegova potreba posebno velika, prepričani smo, da Vam tudi deželni zbor nakloni podporo, kakor jo je uže večkrat drugim občinam.

Vprašanje 246. Ali je mogoče **sod od petroleja tako osnažiti**, da tekočina hranjena v njem ne dobi več duha ne okusa po petroleji in da ostane sploh užitna? (P. L. v Š.)

Odgovor: To se da prav lahko narediti. Poplaknite prav dobro in sicer po večkrat petrolejski sod z beležem, ki ga napravite z ravnokar ugašenega apna in vode. To storite, na pr. skozi en teden vsak dan. Tudi zunaj pobelíte enkrat sod. Začni dan pa dodenite malo klorovega apna, in ves duh in okus se bode izgubil. Ako morete vse to z vročo vodo delati, tem boljše. Sod je potem s čisto vodo toliko časa izpirati, da teče voda iz njega popolnoma čista.

Vprašanje 247. Kje je dobiti **dobro izdelan žgajarski kotel?** (G. L. župnik v Z.)

Odgovor: Na razstavi v Gorici smo imeli priliko videti lepo in izvrstno izdelane žgajarske kotle Antona Križniča iz Kanala. Prav toplo priporočamo Vam, kakor vsakemu, ki rabi takih kotlov, imenovanega domačega kotlarja, ki je vsega priporočila vreden.

Vprašanje 248. Naša občina, ki je zelo velika in katere glavni dohodek je živinoreja, izposlovala bi rada živinske semnje. Prosim pojasnila, kako je **ravnati, da se dobo pravica za semnje**, kam je prošnjo vložiti i. t. d. (V. G. v D.)

Odgovor: Pravilno se dobo dovoljenje za nove semnje tako le: Občinski odbor ukrene v svoji seji prošnjo za dovoljenje semnje. Župan izdela ali da narediti prošnjo do c. kr. deželne vlade. Prošnjo je kolkovati in pri pristojnem okrajnem glavarstvu oddati. V njej je navesti, zakaj želite semnje, koliko jih želite, katere dneve, potem semenjski red in pristojbine, zagotovilo, da ima občina primeren prostor in da se zaveže izpolnjevati vse živinozdravstvene navedbe. Kadar glavarstvo to prošnjo prejme, vpraša vse bližnje občine, ki uže imajo semenjske pravice, ali imajo kak pomislek proti prošnji.

Z vsemi temi odgovori pošlje okrajno glavarstvo prošnjo deželni vladi, katera jo potem izroči kupčijski zbornici in kmetijski družbi, da se ta dva zastopa izrečeta, ali je semnje dovoliti ali ne. Vlada reši naposled prošnjo.

Vprašanje 249. Živinorejcu služi prav dobro **mera, s katero more določiti težo govedi brez tehtnice.** Včasih se je dobila taka mera pri kmetijski družbi v Ljubljani, a sedaj je neki ni več dobiti, zato prosim odgovora, kje bi tako mero lahko dobil. (K. B. v T.)

Odgovor: Taka mera je živinorejcu res zelo koristna, zato smo jo v našem listu že nekaterikrat priporočali. Najboljša taka mera v obliki traka je sedaj ona, katero je priredil Matievič, c. kr. finančni komisar v Celovci. Te mere prodaja gospod Franc Sadnikar, trgovec z železnino v Celovci, in sicer po 3 metre dolge v medni ali mesingasti škatljici po 3 gold. 20 kr. in po 5 metrov dolge po 4 gold. 20 kr.

Vprašanje 250. Imam kravo, ki je v vsakem pogledu zelo dobra, a sedaj je dobila čudno bolezen: Kadar se nekoliko najé, pa začne **jezik moleti iz gobca**, in vidi se, da jo boli. Pri nas ni ta bolezen nikomur znana, zato prosim, kako naj jo ozdravim. (C. R. na U.)

Odgovor: Da Vaša krava jezik iz gobca moli, lahko je dvoje krivo. Prvi vzrok je morda ranjen jezik. Nabere se namreč na jeziku in tudi pod njim iz krme mnogo bodeče nesnage, kakor plev in žitnega resja itd., kar se vse zatakne vanj. To boli kravo, in zato moli jezik iz gobca in maha z jezikom. Jezik je treba takih reči osnažiti, potem rane z jesihiom izmisti ter jih namazati z zmesjo od česna in strdi. Mažite toliko časa, da se jezik ozdravi. Drugi vzrok utegnejo biti mozolji na jeziku. V tem slučaju drgnite jezik po mestih, koder so taki mozolji, s soljo in ponovite to tolikokrat, da mozolji izginejo in da jezik ozdravi.

Vprašanje 251. Kako je to, da nekatere kokoši neso **jajca z mehko lupino**, in kako je ravnati, da se to prepreči? (K. K. v V.)

Odgovor: Da neso kokoši jajca z mehko lupino ali pa včasih kar brez lupine, le z neko kožico prevlečena, prihaja od tod, ker ne dobivajo v krmi dovolj apna, katero prehaja v kri in iz katere se dela potem trda lupina. Nedostatek se lahko in hitro odpravi, ako kokoši brskajo po pesku, kajti pojedjo ga že toliko, kolikor jim veleva narava. Sicer se pa kaže ta nedostatek le pri kokoših, katere so zaprte, katere prav pridno neso in katere hodijo po prostorih, koder ni moči dobiti apnenega peska. Ako pri Vas ni apnenega peska, pa tudi če je, priporočamo Vam devati kokošim med krmo prav dobro zdrobljenih jajčnih lupin.

Vprašanje 252. Pri nas je trtna uš uže skoraj popolnoma uničila vinograde. Jaz sem na pr. prej pridelal do 300 veder vina, a letos ga nisem niti 50. Ker pa moram imeti za dom pijačo in to kolikor mogoče ceno, naredil sem uže o pričetku meseca septembra iz svojih in iz kupljenih jabolk kakih 20 veder mošta. Delal sem ga prvokrat, in tudi v celi naši občini se nihče ne spozna, kako je pravilno ž njim ravnati. Mošt je uže nad 6 tednov star, a se do danes še kar nič ni učistil, zato se bojim, da se mi ne izpridi. Kaj naj počnem, da se mi **jabolčnik učisti?** (B. G. v S. pri D.)

Odgovor: Jabolčnika ne smete primerjati z vinskim moštom, oni se veliko kasneje učisti nego ta in tudi teže. Bojimo se pa, da se Vaš jabolčnik res ne boče rad učistil, to pa zato ne, ker ste ga delali precj zgodaj, namreč iz premalo zrelega sadja, morda iz pobiravščine ali iz poletnih jabolk. Vse tako sadje da slab mošt, ki se nerad učisti. Najpoglavitejši vzrok, da se ta ali on mošt ne učisti, je pa pomanjkanje čreslovne kisline. Kupite v lekarni nekaj tanina, raztopite ga v dobrem špiritu in vlijte ga v mošt. Tudi je

dobro skuhati na moštu hrastovga luba in to skuho precejeno viliti v mošt; s tem se namreč na umeten način dodene moštu čreslovna kislina, ki se nahaja v hrastovem lubu. Najboljše je pa s'aba jabolka podelati v mošt z nekoliko lesnikami. Lesnike imajo v sebi zelo veliko čreslovne kisline, zato se tak mošt vedno rad čisti. V obče je pa čakati, da so jabolka zrela in da se iz njih naredi pravilno mošt. Pri izdelovanju sadnega mošta je dobro, da se okoristimo z izkušnjami, katere so drugod naredili. Glede napravljanja mošta moremo v marsičem posnemati Nemce. Oni namreč dobro vedo, da se sadni mošt ne more pustiti tako na svojih tropinah kipeti, kakor grozdni. Grozdni mošt, ki kipi na svojih tropinah, vzame iz njih mnogo čreslovine, zato se potem rad učisti. Jabolčnik, ki ne sme na tropinah kipeti, pa iz kože, pešek i. t. d. zarad tega ne more izlužiti čreslovine, zato pa tako le postopajo: Jabolka zdrobe in odtisnejo, odtisnjene tropine pa v kadi zrahljajo, polijejo z 2 % vode, vse dobro premešajo in pustijo 12 do 24 ur stati ter potem v drugič odtisnejo. Ta voda nima namena mošt množiti in je tudi neznatna, ampak ona izlužuje iz celic koncentrovani sladkor in druge snovi ter pomaga ob kipenju izluževati tudi čreslovino. Zato je ta mošt, ki se drugič iz tropin odtisne, boljši od prvega; moštna vaga pokaže, da ima zelo toliko sladkorja kot prvi, a glede druge sestave je pa veliko boljši, zlasti glede čreslovne kisline. V drugič odtisnjene tropine dajo še dobrih 10 % mošta, in ta mošt je zaradi svojih lastnosti več vreden nego prvi, posebno ima zarad velike zagatnosti veliko čistilno in vsled tega ohranjevalno moč.

Vprašanje 253. Skuhal bodem nekoliko slivovke. Kako naj ravnam? Eni trdijo, da je **sveže skuhanu slivovko dobro zamašiti**, da ne izgubi moči, drugi pa trdijo, da naj ostane nekoliko dni odprta, da izgubi duh po prsti. Kaj je pravo? (I. S. v P. pri Ribnici.)

Odgovor: Nedvomno trdijo prav prvi, da je namreč slivovko dobro precej zamašiti. Kadar je žganje, bodi si to ali ono, skuhanu, ne ostane tako, ampak notranja sestava se spreminja in žganje postaja boljše, kolikor je starejše, oziroma bolje uležano. Sprememba se zlasti o pričetku hitro vrši. To spremembo pa med drugim posebno zrak pospešuje. Ako posodo torej pustimo odprto, spremenila bo slivovka res hitreje svoj okus, a izgubila bode veliko svoje moči in dobrih lastnosti, kajti alkohol (špirit) in eterske snovi, ki dajejo žganju moč in prijeten okus, so kaj močno izhlapne. Vse te spremembe se vrše tudi v zaprti posodi, zlasti v lesen, seveda bolj počasi, a v zaprti posodi se ohrani moč, in kar je največ vredno, tudi vse eterske snovi, katere najbolj odločujejo kakovost raznih žganih pijač iz sadja.

Vprašanje 254. Pod katero oblast spada **razsojevatí ribarske pravde**, ali pod sodišče ali pod politiško oblast? (J. B. v Ž. pri Črnomlju.)

Odgovor: Prepri o pravicah ribje lovi spadajo vsakakor pred sodišče, a reči, ki se tičejo pravičnega ali nepravilnega zvrševanja ribje lovi, pa pod politiško oblast. Glede ureditve ribolovnih pravic tako sedaj poslujejo okrajna glavarstva zaradi izvrševanja novega ribarskega zakona, zato imate sedaj priliko vse prepirne reči urediti. Glavarstva imajo sedaj nalogo ribarske okraje (Fischerei-Revier) določiti, zato se oglasite pri glavarstvu v Črnomlju, kjer Vam bodo dali potrebni pouk. Priporočamo Vam tudi kupiti novi ribarski zakon.

Vprašanje 255. Po mnogih krajih se le prepogostoma oglašja bolezen pri prasičih, katera je toli nevarna, da mnogokrat cele svinjake izprazni. To je velika nesreča za kmeta, ki zabrede v dolgove in izgubi veselje do kmetijstva. Ako se ta neprilika ne odpravi, naravno je, da mora pešati kmetijski stan. Iz tega vzroka vprašamo, ali je kaka **zavarovalnica za**

živino, in če je ni, ali jo mislijo ustanoviti? Ako se taka zavarovalnica osnuje, prepričan sem, da se je bodo živinorejci radi posluževali. (J. P. v H.)

Odgovor: Vsak mora priznati, da je zavarovalnica za živino zelo koristna in potrebna, in ustanovilo se jih je uže mnogo, a so žalibog večinoma poginile. Ako so pogoji teh zavarovalnic taki, da jih živinorejec lahko in s pridom vzprejme, potem navadno zavarovalnica ne more izhajati, ako so pa pogoji strogi, kakor na pr. pri ravnokar ustanovljeni vzajemni zavarovalnici za živino na Dunaji, potem pa živinorejcu zopet ne kaže svoje živine zavarovati. Te zavarovalnice niti ne povrnejo škode, ki jo povzročijo kužne bolezni, one so pa za živinorejca najnevarnejše. Bolezen pri prašičih, o kateri Vi pišete, je tudi kužna in se zlasti sedaj močno širi, zoper njo pa ne vzprejme zavarovanja nobena zasebna zavarovalnica. To bolezen kmetovalec itako najboljšje sam odganja, in sicer s pravilnim hlevom in snago. Z uspehom izvrševati zavarovanje živine proti škodi po raznih neizgovodih mogoče je le deželni zavarovalnicam, ki so v deželni upravi, to se sedaj občno pripoznava, in zato bodi skrb naših deželnih poslancev, da se prično za to reč resno brigati. Kolikor je nam znano, je misel uže sprožena, in upajmo, da se kmalu uresniči v korist našemu hira-jočemu kmetijstvu. Moravska dežela je tako zavarovalnico vže ustanovila, in izkušnje te dežele bodo prav dobro služile ob ustanovitvi novih zavarovalnic.

Gospodarske novice.

* **Konjarski odsek** c. kr. kmetijske družbe kranjske je imel 22. t. m. svojo sejo na Selu pod Ljubljano, pri kateri so bili navzoči gospod major Wild kot zastopnik žrebečarskega depota v Gradci ter odsekovi člani gg: Hanslik, Lenarčič, Perdan in Pirc. — Odsek je ukrenil novo došlih 5 žrebecev tako je razdeliti: Pingavca „Norda“ (rjavec, 2 1/2 leta star, 170 $\frac{1}{2}$ visok) v Dvorsko Vas; pingavca „Otona“ (rjavec, 4 leta star, 169 $\frac{1}{2}$ visok) v Kranjsko Goro; pingavca „Nahoda“ (rjavec, 3 1/2 leta star, 173 $\frac{1}{2}$ visok) v postajo Selo pod Ljubljano; pingavca „Nal-a“ (rjavec, 2 1/2 leta star, 170 $\frac{1}{2}$ visok) v Bled in polukrvnika „Dahomana“ (rjavec, 4 leta star, 173 $\frac{1}{2}$ visok) v postajo Škocijan na Dolenjskem. Vsi novo došli žrebeci so izredno lepi, in odsek je soglasno ukrenil izreči gosp. majorju Wildu zahvalo za pridobitev teh lepih žrebecev. — V novo dovoljeno postajo v Kostanjevico se prideli žrebec „Haudeggen“ (dosedaj v Rakovniku) in „Gidran“ (dosedaj v Škocijanu). — Ustanovitev postaj v Grosupljem in v Zireh je toliko kot zagotovljena, in odsek prideli postaji v Grosupljem žrebec „Arminija“ (dosedaj v Podgabrju), v Zire pa da v zasebno rejo težkega žrebeca „Aubry-ja“ (dosedaj na Primorskem). — Odsek predlaga, da se premeste na Kranjsko žrebeci iz Primorja „Multo“ (dosedaj v Pazinu), „Dualist“ (dosedaj v Gradiški) in „Gidran“ (dosedaj v Čresu).

* **Cirkniška podružnica** naše družbe je ustanovila svojo preko 2500 kvadratnih metrov veliko drevesnico, iz katere bodo udje dobivali lepo vzgojenega drevja. V Cirkniški dolini je sadjarstvo proti drugim kranjskim krajem še malo razvito, zato je ustanovitev drevesnice velevažno podjetje, za katero si je največ zaslug pridobil podružnični marljivi predsednik gosp. J. Hladnik, kapelan v Cirknici. — Tudi Grahovska podružnica, ki je v ravno tej dolini in ki si je, kakor smo uže poročali, ustanovila drevesnico, priredila je v korist drevesničnega zaklada veselico, ki je donesla nad 60 gl.

* **Jeseniška podružnica** je 19. t. m. imela svoj obilo obiskani občni zbor, pri katerem se je ukrenilo ustanoviti združeno moštarno, kakeršno imajo v Bledu.

* **Novo podružnico** naše kmetijske družbe snujejo na Colu nad Vipavo, in sicer za občini Col in Podkraj. V ne-

deljo 25. t. m. je bil v ta namen na Colu jako dobro obiskan shod, ki je ukrenil, da podružnica prične svoje delovanje ob novem letu. Nameravana podružnica šteje že sedaj 36 udov, nadejati se je pa, da jih bode kmalu 50. Občini Col in Podkraj sta dosedaj spadali pod Vipavsko podružnico, a njiju odločitev je povsem opravičena, ker sta toliko glede zemlje, kolikor glede podnebja in gospodarstva popolnoma drugačni nego vipavske občine v dolini.

* **Premovanje govedi** se je zaradi kuge na parkljih in gobcih vršilo letos namesto v petih samo v dveh krajih, in sicer v ponedeljek 18. t. m. na Jesenicah in v sredo 21. t. m. na Vrhniki.

Na Jesenice so pripeljali 77 goved, med njimi 17 bikov. Ako pomislimo, kako majhno je okrožje, od koder so mogli pripeljati goved, moramo reči, da je bilo število bikov z ozirom na naše razmere neprimerno veliko in spričuje, kako lepo je živina napredovala na Gorenjskem. Nasledki zadostnega števila bikov bili so pa tudi razvidni. Vsa pripeljana goved brez izjeme je bila enake barve in se je križana goved, katere je pa bilo le tretjino, ločila od čiste beljanske le po tem, da je imela črni gobec in temne rogove. Veselje je bilo gledati lepo živino Jeseniškega okoliša in le želeli je, da bi novi zakon za povzdigo živinoreje enake uspehe kmalu učinil tudi po drugod. Darila so dobili, in sicer za bika: 25 gold. občina Jeseniška, ki je pa darilo prepustila gospodarju naslednjega najboljšega bika, in sicer Pavlu Razingerju iz Planine; 15 gold. Franc Marovt iz Radovne; 10 gold. Janez Pšenica z Jesenic; 10 gold. Alojzij Rozman iz Otoka. Manjša darila in priznanice za vzrejo dobrih bikov so dobili: Anton Koselj iz Zirovnice, Jos. Hlebajna iz Mojstrane, Andrej Klinar iz Planine, Vinc. Jan iz Gorij, Jan. Peterman iz Podkuž in Jan. Slivnik iz Gorij. Darila za junice so dobili: 20 gold. Jan. Kosen iz Lipnice, 10 gold. Anton Treven z Jesenic (ki je pa darilo prepustil podružnici), 10 gold. Blaž Artelj iz Kranjske Gore, 10 gold. Gregor Janša z Dovjega. Manjša darila in priznanice so dobili za vzrejo lepih junic: Val. Kosmač iz Potoka, Franc Zima z Dovjega in Val. Guzelj z Dovjega. Darila za krave so dobili: 20 gold. Alojzij Schrey z Jesenic, ki je pa prepustil darilo naslednjemu, in sicer Rich. Schrey-u v Lescah, ta pa je darilo odstopil podružnici; 10 gold. Jan. Grive z Jesenic, 10 gold. Jan. Klančnik iz Mojstrane. Manjša darila in priznanice so dobili: Anton Razinger z Jesenic, Simon Zupan z Jesenic, Blaž Klinar iz Planine in Mih. Noč iz Javornika.

Na Vrhniko 21. t. m. so pripeljali 71 goved med njimi 10 bikov. Med govedjo so se odlikovale zlasti jako lepe krave in junice. Obžalovati je bilo le to, da je živina glede barve zelo mešana, kar pa ni krivda kmetovalcev, ampak tamošnjih razmer. Velika večina kmetovalcev brani se opravičeno muricedolskih bikov in si omišljajo rajši bolj mlečnih pasem, bodisi uže belanskih ali holandskih. Naloga kmetijske družbe bode za to reč kmalu kaj resnega ukreniti. Darila za vzrejo lepih bikov so dobili: 25 gold. Marija Jelovšek na Vrhniki, 15 gold. Anton Rotar v Podsmreki, 10 gold. Jurij Slabe s Stare Vrhnike, 10 gold. Pet. Selan iz Stranske Vasi. Manjša darila in priznanice so dobili: Franc Grdadovnik iz Vrzdence, Mar. Petrič z Vrda, Jernej Logar iz Horjula, Ivan Tomšič z Vrhnike in posebno priznanico Gabrijel Jelovšek z Vrhnike, ki se je odrekel vsakemu darilu. Darila za junice so dobili: 20 gold. Mat. Žitko z Vrda, 10 gold. Jurij Grampovščan z Vrhnike, 10 gold. L. Korče iz Sinje Gorice, 10 gold. Karol Kotnik iz Mirk. Manjša darila in priznanice so dobili: Karol Mayer z Vrhnike, Štefan Nagode iz Blatne Brezovice, Josip Ballis z Vrhnike in Mar. Petrič z

Vrda. Darila za krave so dobili: 20 gold. Jos. Lenarčič z Vrhnike, ki je pa odklonil darilo na korist naslednjemu, in sicer Gabrijelu Jelovškemu z Vrhnike, kateri je pa darilo prepustil podružnični blagajni; 10 gold. Mar. Kotnik z Vrda, 10 gold. Ivan Tomšič iz Hriba. Manjša darila in priznanice so dobili: Jos. Verbič iz Bistre, Mih. Tomšič iz Hriba, Ant. Žirovnik z Vrhnike in Peter Oražen iz Vnanjih Goric.

Tržne cene.

V Ljubljani z dne 31. oktobra 1891.

Pšenica gld. 8.87 kr., rž gld. 6.79 kr., ječmen gld. 4.48 kr., oves gld. 3.08 kr., ajda gld. 5.94 kr., proso gld. 5.15 kr., turšica gld. 5.55 kr., leča gld. 10.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 9.— kr. (Vse cene veljajo za 1 hektoliter.)

Krompir 100 kgr. gld. 2.32 kr.

Prasičje salo 66 kr., špeh svež 54 kr., špeh prekajen 64 kr., surovo maslo 70 kr., goveje meso 62 kr., telečje meso 68 kr., svinjsko meso 54 kr. (Vse cene veljajo za 1 kilogram.)

100 kgr. sena gld. 1.87 kr., slame gld. 1.87 kr.

Na Dunaji do dne 31. oktobra 1891.

Pšenica gld. 10.50 kr., rž gld. 10.40 kr., ječmen gld. 7.80 kr., oves gld. 7.— kr., turšica gld. 6.90 kr., fižol gld. 8.30 kr., grah gld. 10.25 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Suhe češplje gld. 15.25 kr. 100 kilogramov.

Goveda (lepi voli) gld. 61.— kr. za 100 kgr. mesarske vage.

Prasičje salo gld. 55.50 kr. za 100 kilogr.

Špeh gld. 50.50 kr. za 100 kilogr.

Loj gld. 32.— kr. za 100 kilogr.

Goveje kože čez 50 kgr. težke gld. 47 do 48, od 40 do 50 kilogr. težke od gld. 41 do 42, od 35 do 39 kgr. težke po gl. 32 do 33 za kilogramov.

Kože od jagnet po 110 do 140 gld. za 100 komadov.

Méd 100 kgr. gld. 35.— kr.

Vosek 100 kgr. gld. 140.50 kr.

INERATE

sprejema „Kmetovalec“ po ceni, zaznamovani na prvi strani. V „Kmetovalcu“ priobčeni inserati imajo najboljši uspeh, kajti list je razširjen posebno po deželi, zlasti pa v premožnejših kmečkih krogih. Zelo priporočljiv je „Kmetovalec“ za objavljenja pri nakupu ali prodaji gospodarskih pridelkov, izdelkov ali potrebščin.

Žaga in mlin

na Lokah v Tuhinjski dolini blizu Kamnika in okoli 6 oralov zemlje dá se od novega leta naprej za več let v najem.

Pri posestvu se lahko redijo 4 govedi in 1 konj, kakor tudi več svinj.

Več poizve se pri **Fran Tomou**, sedaj oskerbnik v **Tobring pri Beljaku** (Töbring bei Villach). (70—2)

! 100.000 !

sto tisoč najlepših 3, 4 in 5 letnih smrekovih sadik, izgojenih v najhujši burji, toraj povsod dobro vspevajočih, prodaja tisuč po 2 gld. 50 kr., 3 gld. 50 kr. in 4 gld. 50 kr. in tudi ceneji ako jih kedo več skupaj naroči, (73—3)

Andrej Rovar na Colu nad Vipavo.

Proti boleznim v vratu,

hripavosti, kašlju, zlasti pri otrocih;

= proti boleznim v želodeci in mehurji =

kakor tudi fina namizna kislina voda

je posebno priporočan

(16—4)

koroški rimski vrelec.

Na prodaj pri **M. E. Supanu** v Ljubljani in pri **F. Dolenzu** v Kranji.

Največji izbor.

(43—12)

Nik. Hoffmann,

tovarnar kirurških instrumentov, umetalni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani, na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo raznovrstnega v njegovo stroko spadajočega blaga. Vsa zaloga obstoji iz lastnih izdelkov in se za vsako prodano reč jamči, da je dobra in iz najboljšega blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši noži za vrtnarje in vinogradarje, kakor sploh nožarsko in fino kovaško orodje za kmetovalce, vrtnarje, vinogradarje, gozdarje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in v najboljši kakovosti narede. (7—19)

Wilhelm Klenert

prej Klenert & Geiger

I. štajerska drevesnica za sadno drevje in vrtnice v Gradci.

(Ta drevesnica pripoznana kot ena najvišjih in najbolj vredjenih v Avstriji.)

Priporočamo veliko in izbirno zalogo:

Vrtnice, visokodebelnatih in pritličnih: **sadnega drevja**, visokodebelnatih in pritličnih: **ter piramide, spalirje, kordone in enoletne požlahtitve; divjakov in podlag za pritlikovce; jagodnega sadja; lepotilnega drevja in grmovja, drevja za drevorede itd.** (8—20)

Razpošiljatev pravilno imenovanih oepločev vsih vrst sadja.

Cenike je dobiti zastonj in franko.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Špargelnove sadike, prav močne, naslednjih vrst: „Zgodni erfurtski“, — „zgodni argentuil“ — in „Conovers kolosal“ po 1 gold. 100 komadov priporoča F. Ogorevc pri Brežicah. (72)

Za vrte! priporočam gomoljke in korenine cvetic, katere se najboljše v jeseni sade na pr. hijacinte, tulipe, crocus, anemona, alium, borconia, funkia, gladiola, narcisa, lilija, montbretia, phlox, drittoma, viola itd. itd. F. Ogorevc pri Brežicah. (73)

Sadna drevesa, Za saditev v jeseni priporočam lepih, močnih, pravilno vzrejenih sadnih dreves, najboljših namiznih in tržnih vrst. Pritlikovih piramid na jamčeno prave pritlikovne podlage požlahtnjene. Velika zaloga divjakov eno in več letnih, vrtnic itd. F. Ogorevc pri Brežicah. (74)

Lepega pava ima oddati grajščinsko oskrbnitvo v Bledu. (76)

Fužina (kovačnica na vodi) v Zg. Tuhinji se odda takoj v najem. Fužina leži tik okrajne ceste in je edina kovačnica sploh v občini. Več se poizve pri Jos. Smolnikarju v Zg. Tuhinju pošta Kamnik. (77)

6 lepih pavov in sicer 2 stara ter 4 mlade ima naprodaj Ivan Jamar, grajščinski oskrbnik v Črnem potoku, pošta Šmartno pri Litiji. (78)

Več starega kovaškega orodja a še rabnega (meh, nakovalo, vijak i. t. d.) ima na prodaj Franc Šuštaršič v Zapužah pri Šentvidu nad Ljubljano. (79)

Neke lepih belanskih (cikastih) telic ali mladih krav želi kupiti Ivan Goriup, veleposestnik na Opčini pri Trstu. (80)

! Važno za kmetovalce !

Lekarnarja C. Blodig-a lužilo (68—5)

najzanesljivejša obramba proti snetljivosti

pšenice, ječmena, ovsa, turšice i. t. d.

Cena zavoju, ki zadostuje za 1 novi cent semena 13 krajcarjev,

„ „ „ „ 2 „ „ 25 „

Glavna zaloga pri C. Blodig, drogerist v Gradci.

Vse stroje za kmetijstvo in vinarstvo!

Pluge, brane, valjarje, sejalnice, žitokosne stroje, senene grablje, stiskalnice za seno, mlatilnice, gepelje, lokomobile, trijere, žitočistilnice, robkače, slamoreznice, stroje za žito tretji in repo rezati, mlince za sadje, stiskalnice za sadje, mlince za grozdje, vinske stiskalnice, stiskalnice za olive, škropilnice proti peronospori, stroje za sadje lupiti, sušilnice za sadje in zelenjad, vinske stiskalnice, kletarsko orodje, pompe, krožne žage, decimalne in živinske vage, stroje za mleko posnemati, srkala, stroje za vrtni, stiskalnice za sladko krmo, stroje za prati, stroje za lan otrepiti i. t. d.

— Vse v najboljši sestavi po fabriški ceni. —

— Jamčenje, olajšava plačevanja in oddaja na preskušnjo. —

Tovarna strojev za kmetijstvo in vinarstvo

Ig. HELLER na Dunaji, (28—17)

II. Praterstrasse Nr. 78.

Slovenski, nemški in laški cenik, ki ima 144 strani in polno podob se pošilja na zahtevanje zastojn in franko.

Pošteni zastopniki se povsod sprejemajo.

Važen in prepotreben je za kmetijstvo in obrt

KARBOLINEJ

kot izkušeno sredstvo za mažo in obrambo pred trhlenjem in gnjilobo raznovrstnega lesa, kakor za stavbo, lesene strehe, hodnike, ograje, mostove, poljsko orodje, vozove, hlevno opravo itd. Karbolinej brani les vsled svoje antiseptiske lastnosti pred lesno gobo in pred mrčesi in preperenjem.

Dobi se karbolinej prav in nepokvarjen le
v kemijskih tovarnah v Türmütz itd.
Dunaj, II. Scherzergasse Nr. 1/2.

Poštni zaboji težki 5 kgr. se pošlejo poštne prosto za 1 gld. 60 kr. (35—8)

— Ceniki in prospekti dobe se zastojn. —

Dalje priporočamo kot specialitete kreolin, karbolno apno, karbolni razkuževalni prašek, železni vitrijol v poljubnih množicah kot najboljša sredstva proti nalezljivim boleznim.

Tinktura za želodec

katero pripravlja G. Piccoli, lekar pri „Angelu“ v Ljubljani na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček po 12 stekl. velja gld. 1.36, z 55 stekl. (zabojček 5 kg.) velja gld. 5.26. Poštne stroške plačajo naročniki. Stekleniče po 15 kr. dobivajo se tudi v raznih lekarnah.

Odrašeni jemljejo na tešče po eno žlico na dan, otroci po eno kofetno z vodo pomešano. Učinek bo potem ali večji ali manjši, kakoršna je narava dotičnika, in pokaže se ali preje ali pozneje. Zato treba se je vsakemu po svoji telesnosti ravnati, da tudi več ali pa še manj vzame. Ta tinktura ozdravi prav hitro bolečine v prebavnih delih; kot čistilno, telo odpirajoče sredstvo pa deluje bolj počasi in to šele čez nekaj ur.

Ako se naredi na dnu steklenice gošča, naj se pred porabo tinkture steklenica do dobrega pretrese. kajti ravno gošča sestoji iz onih snovi rabarbare, ki se izločijo iz sestavine zdravila.

Pri vživanji te tinkture treba natančno se držati zmerne, ne preobilnega uživanja jedil in pijač. Vsaka steklenica te tinkture ima utisnjeno ime izdelovateljevo (G. Piccoli, Laibach) in jej je pridejan popis o rabi v treh jezikih, na kojem ovitku je natisnjena postavno zavarovana znamka ali marka. (58—9)

Naroča se ta tinktura v lekarni G. Piccolijevi v Ljubljani na Dunajski cesti, kjer se po poštnem povzetju najhitreje odposilja.

Bartheljev izvirni Karbolinej

je najboljša in najcenejša maža za les nepresežene kakovosti.

5 kgr. stoji 1 gld. 50 kr., 100 kgr. 16 gld. na Dunaji,

Lužilo za seme kot varstvo proti snetljivosti 1 zavoju za 100 litrov semena 15 kr., več skupaj tudi cenejši.

Mast za varstvo usnja, ki naredi usnje mehko, trpežno ter varuje pred mokroto in mrazom.

C. kr. patentovana mast za kopita, ki varuje kopita pred raznimi boleznimi.

1 kgr. stoji 80 kr., 5 kgr. 2 gld. 50 kr., 100 kgr. 40 gld. in sicer na Dunaji.

Mast za vozove mazati, olje za stroje i. t. d. se prodaja najcenejši.

MICHAEL BARTHEL & COMP.

na Dunaji, X., Keplergasse 20.

(Ustanovljena hiša l. 1781.)

Zaloga v Ljubljani pri bratih Eberl.

Dopisuje se slovenski.

(67—5)